

Begrotingsbeleid: van compenseren naar corrigeren

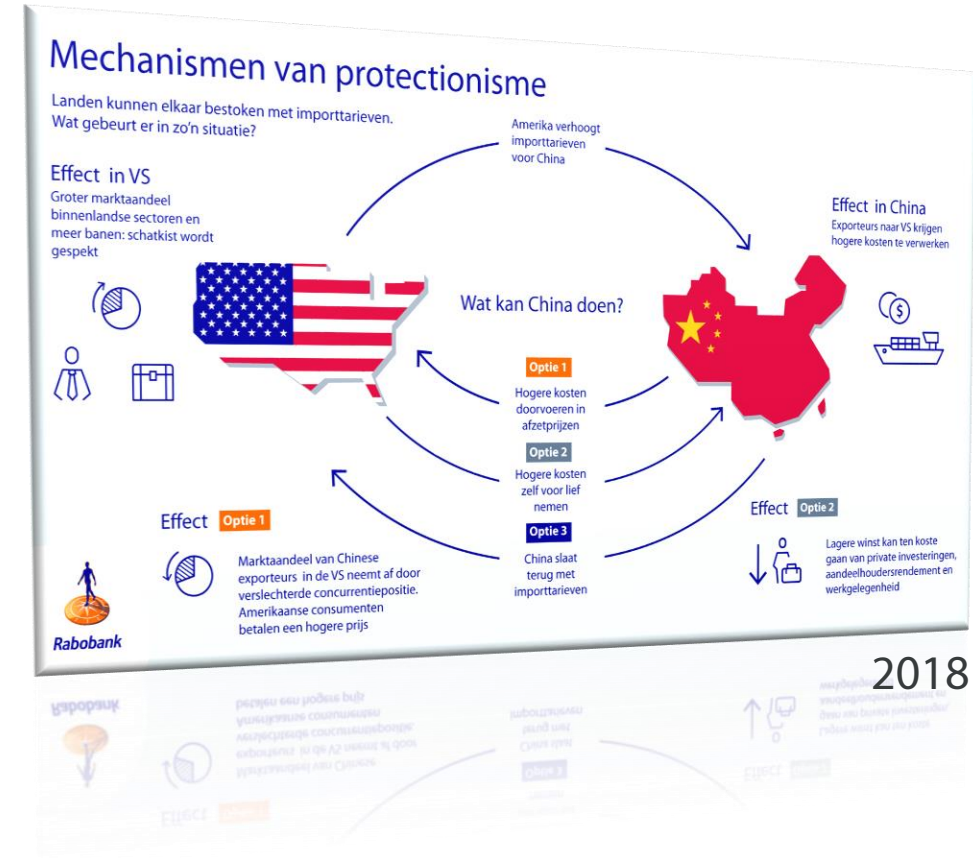
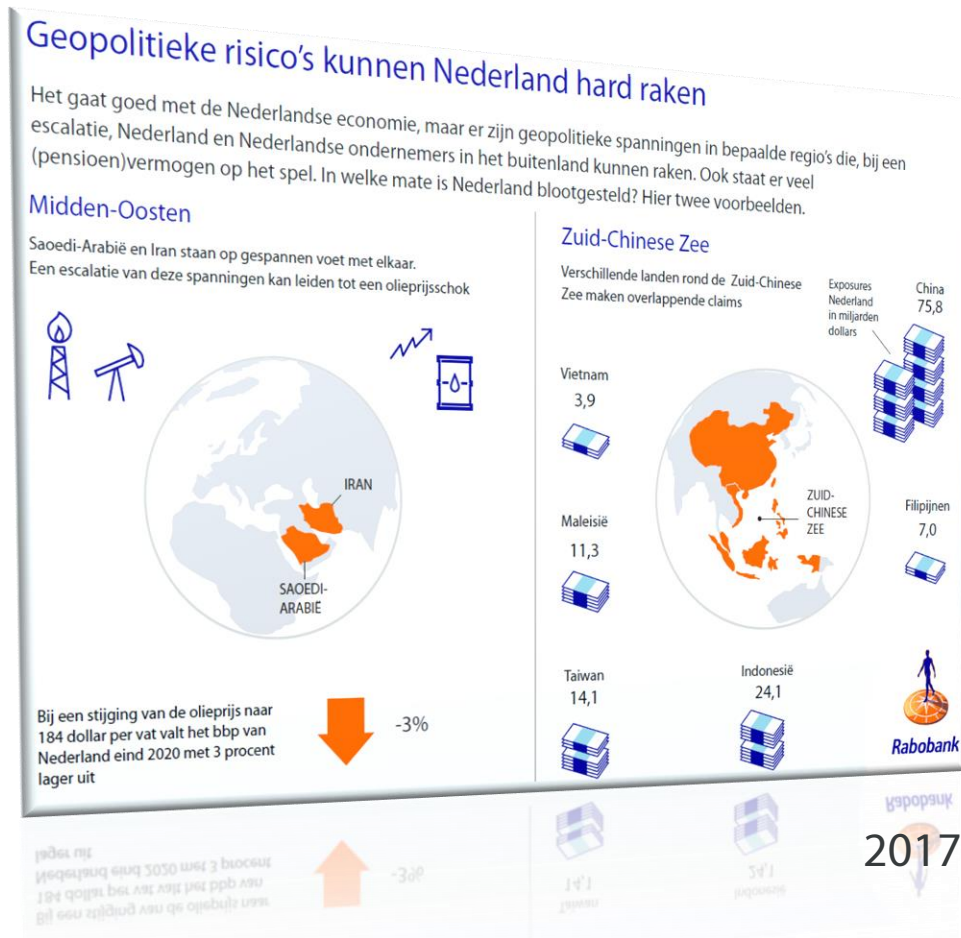
Structurele veranderingen door geopolitiek

Ester Barendregt, 11 oktober 2022 - RaboResearch

Rabobank

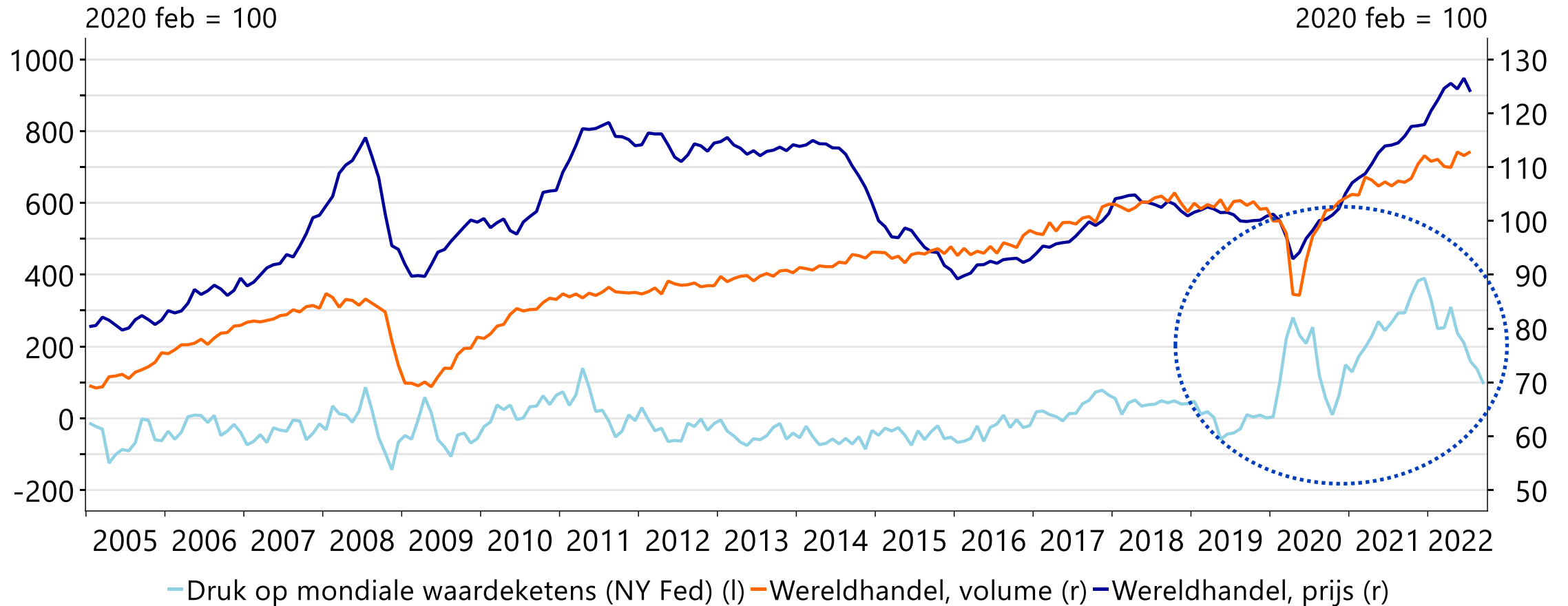
Geopolitieke risico's nemen al jaren toe

Handelsoorlogen tussen VS en China duidelijkste voorbeeld

China is fabriek van de wereld

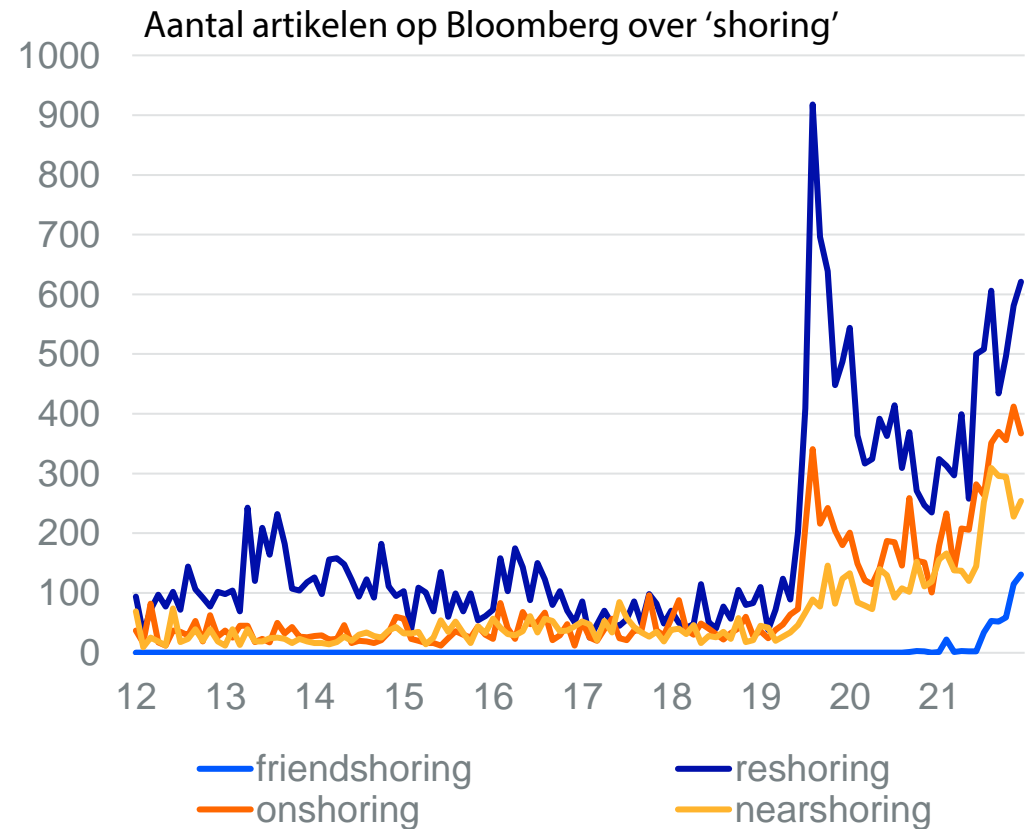
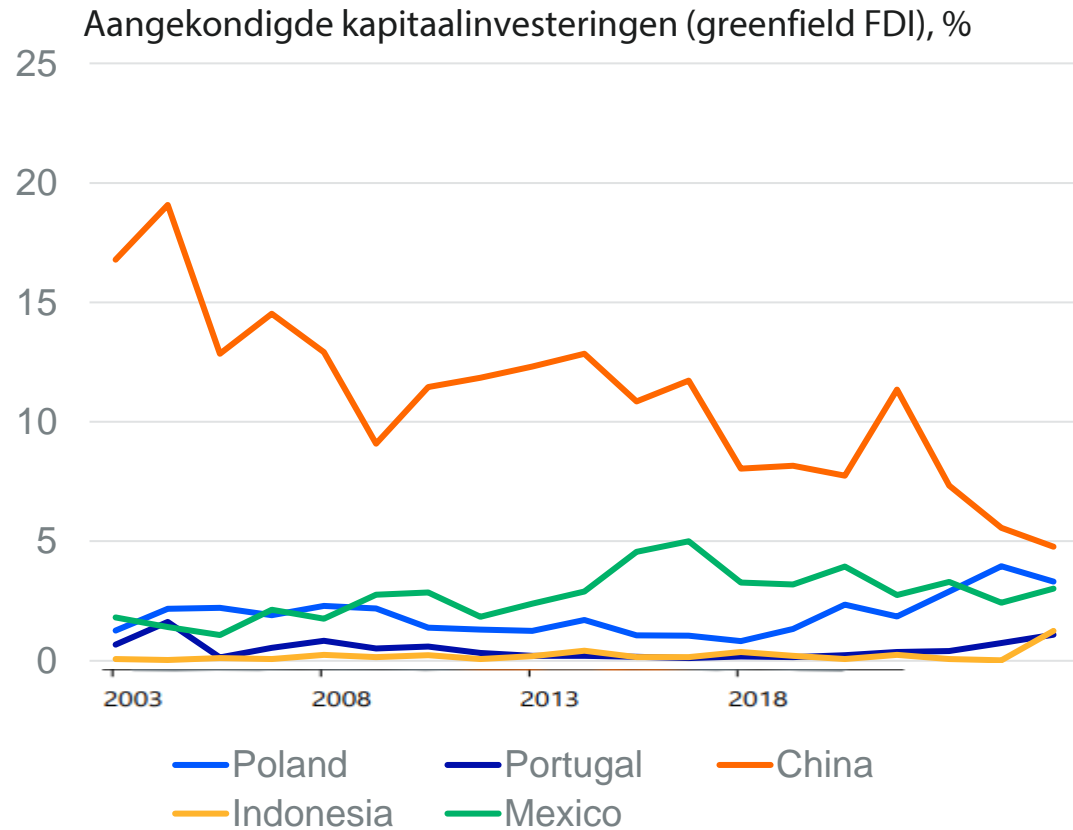
Covid illustreerde de kwetsbaarheid van (Chinese) waardeketens

Bronnen: CPB, New York Fed, Macrobond

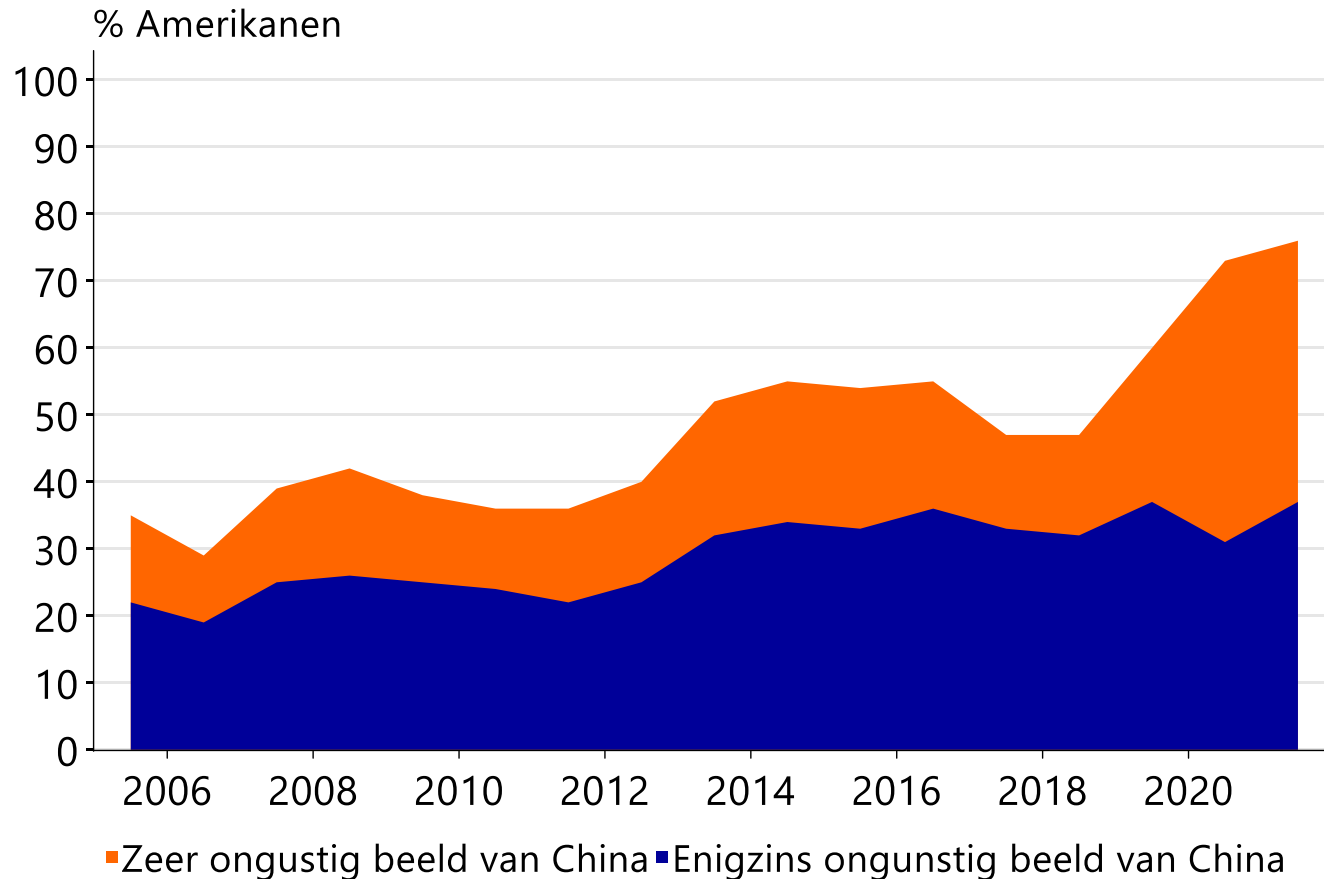
Diversificatie van ketens

Verschuiving kan jaren duren en verhoogt waarschijnlijk kosten

Spanningen tussen VS en China blijven

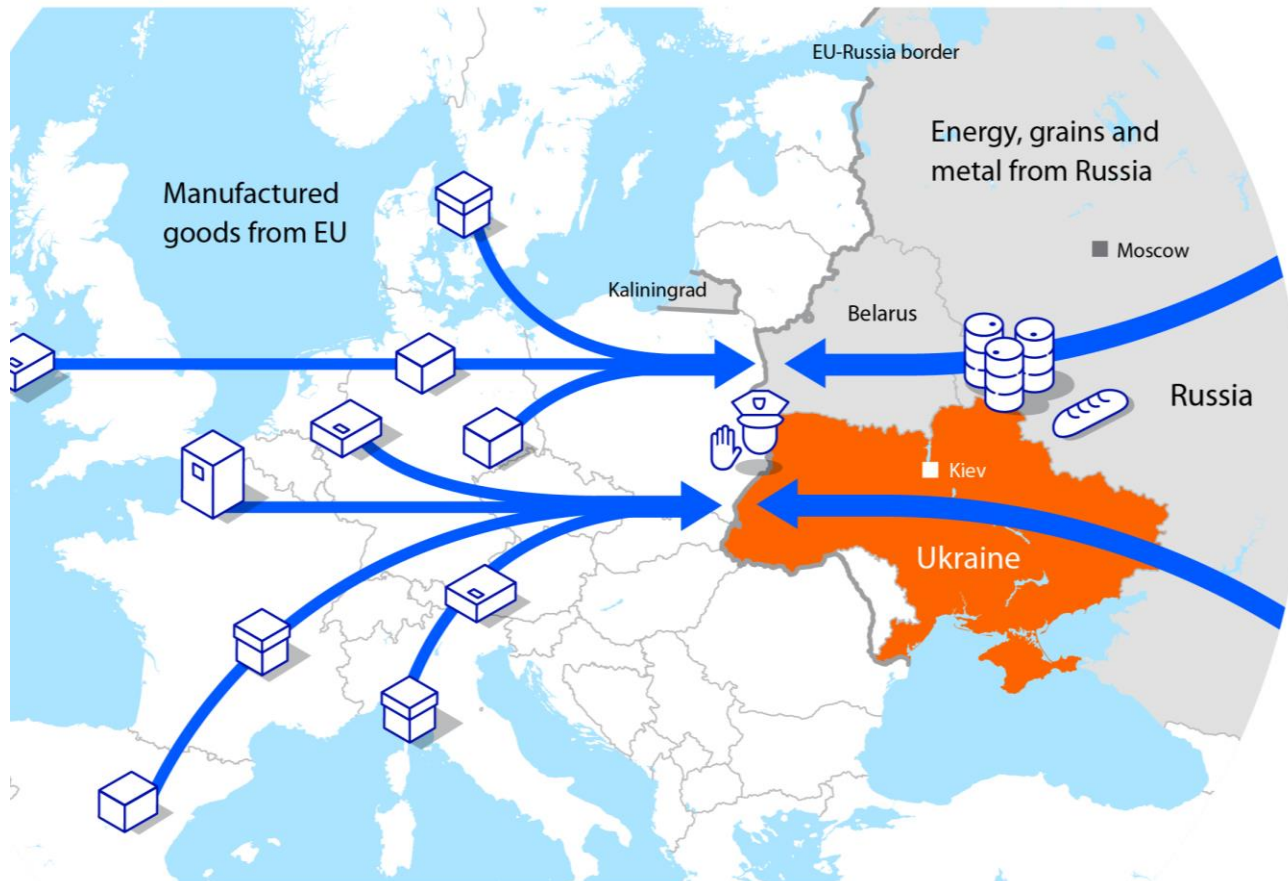
Amerikanen zien China steeds meer als vijand

Rabobank

Nu ook economische oorlog met Rusland

Sancties, vrees voor sancties, publieke opinie en boycotts beperken handel

Oil

Gas

Vegetable oil

Corn

Wheat

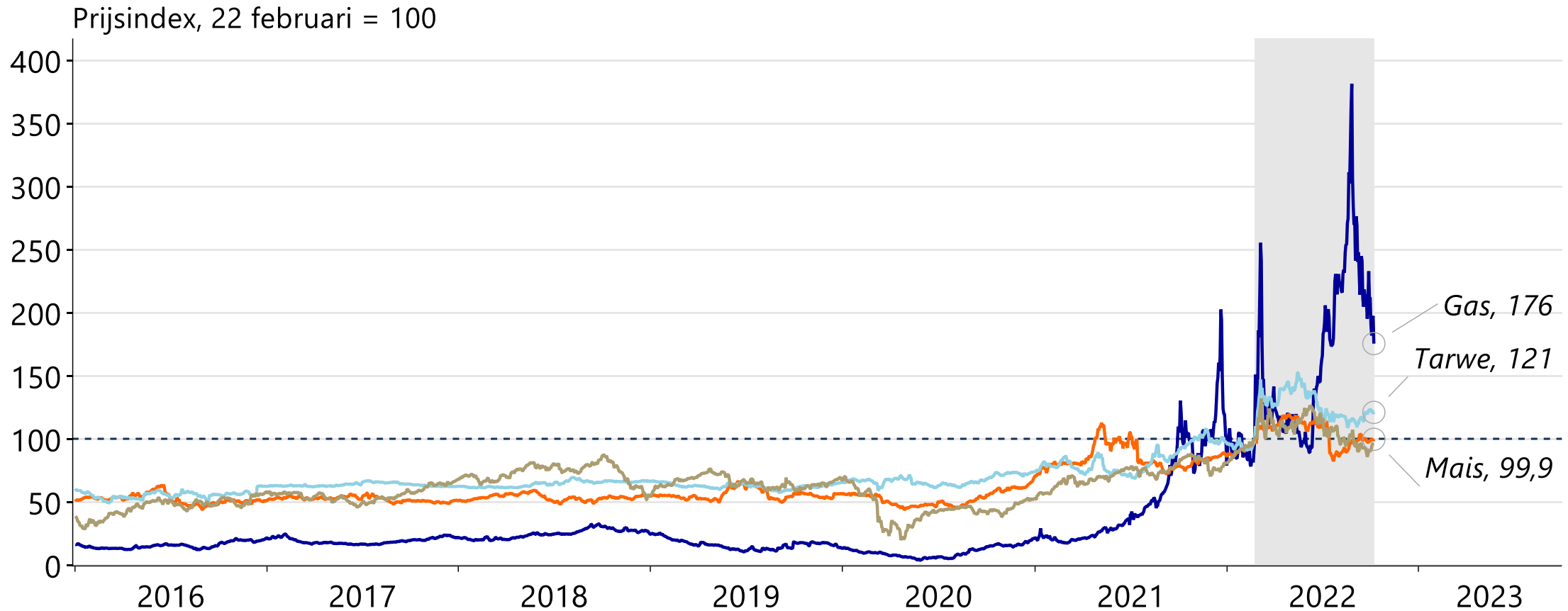

Fertilizer

Gevolg: hogere energie- en voedselprijzen

Aanbod van Russisch gas en Oekraïense graan langdurig lager

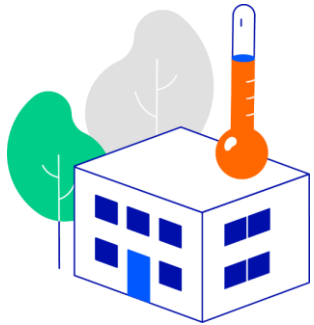

Bron: Macrobond

Pijnlijke transitie naar een nieuwe economie

Maar energietransitie krijgt op lange termijn impuls door hoge prijzen en geopolitiek

Korte termijn

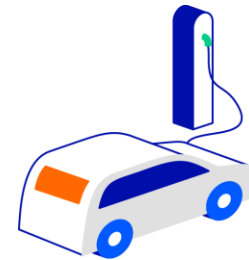

Lagere vraag

Substituten
(kolen, LPG)

Lange termijn

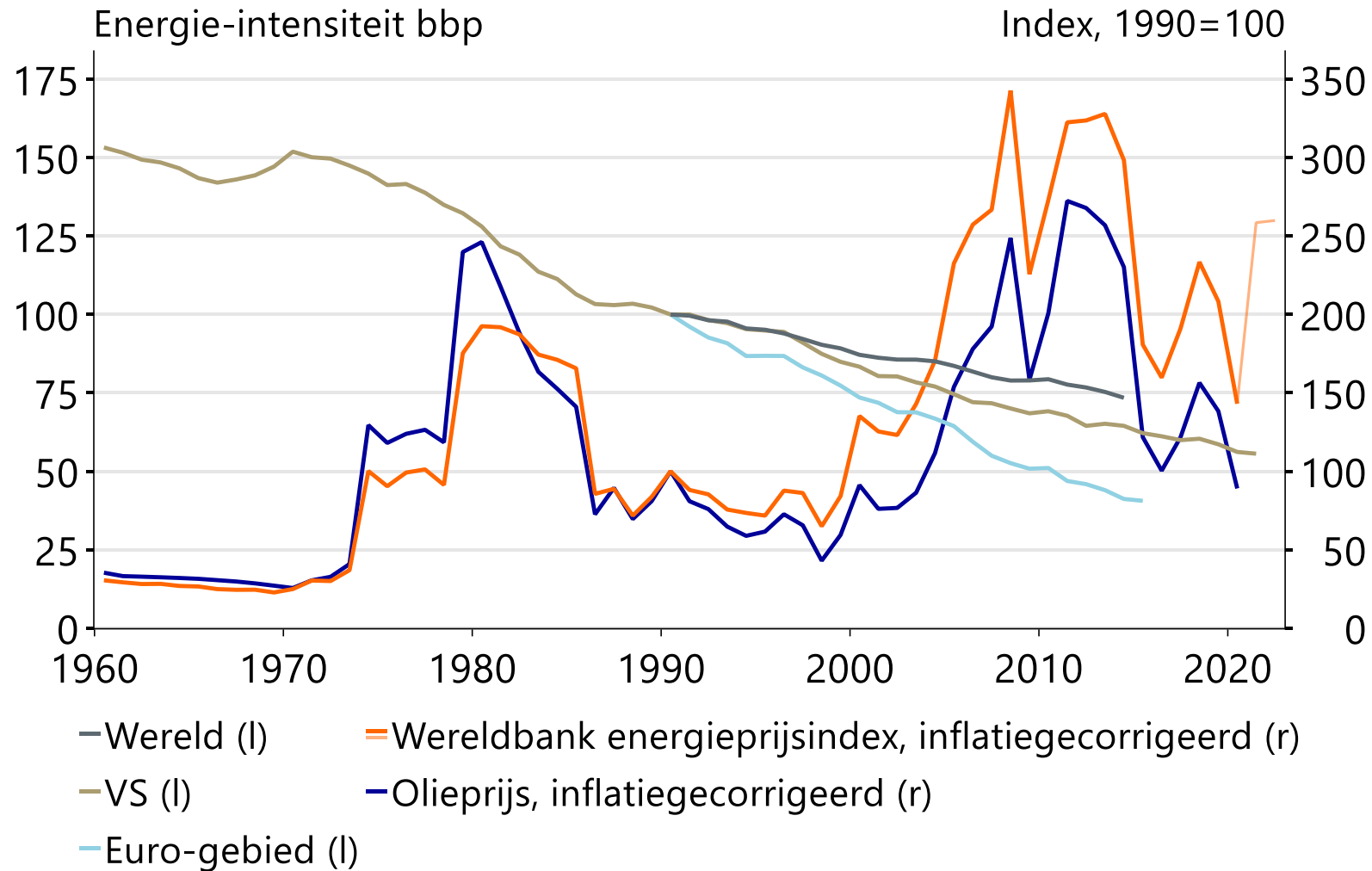
Elektrificatie

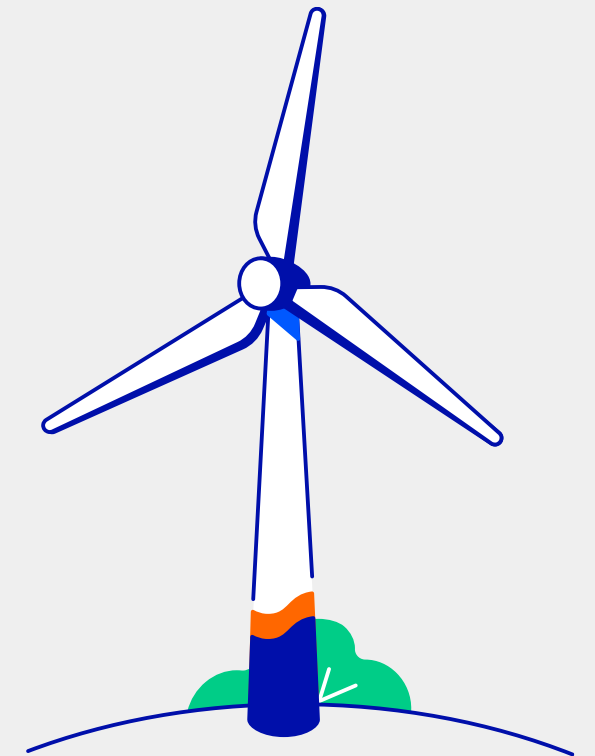
Duurzame energie

Dure energie versnelt energietransitie

Schone energie is de enige geopolitieke optie voor Europa

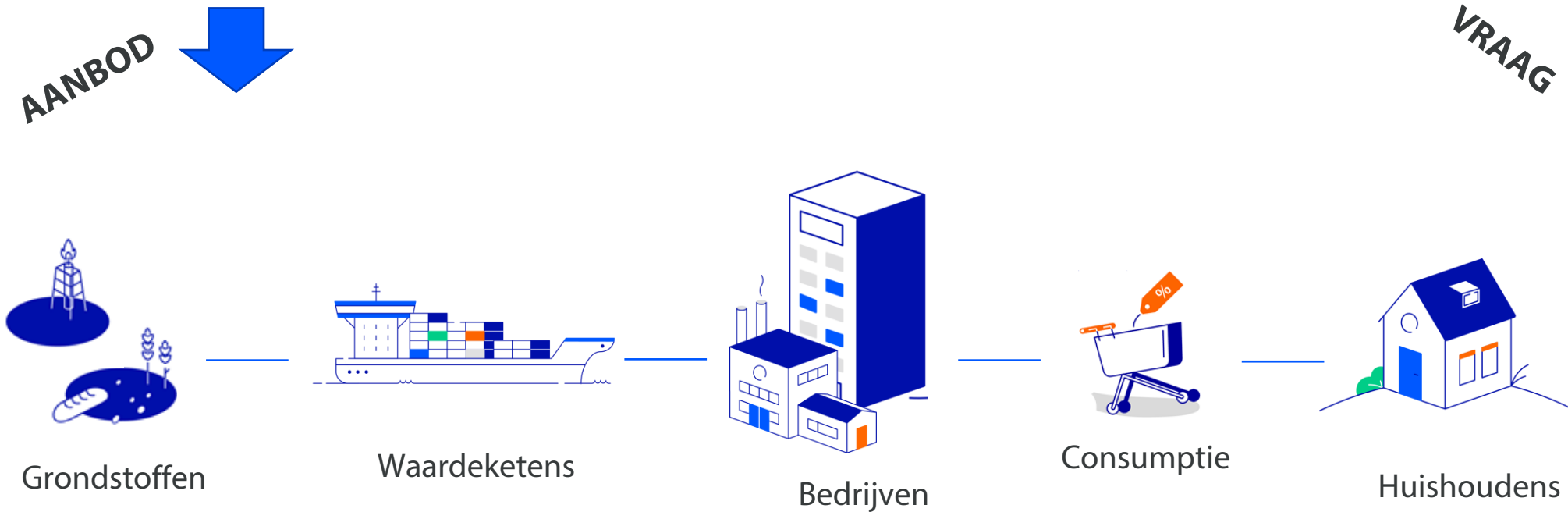
Bron: Macrobond, VN

Rabobank

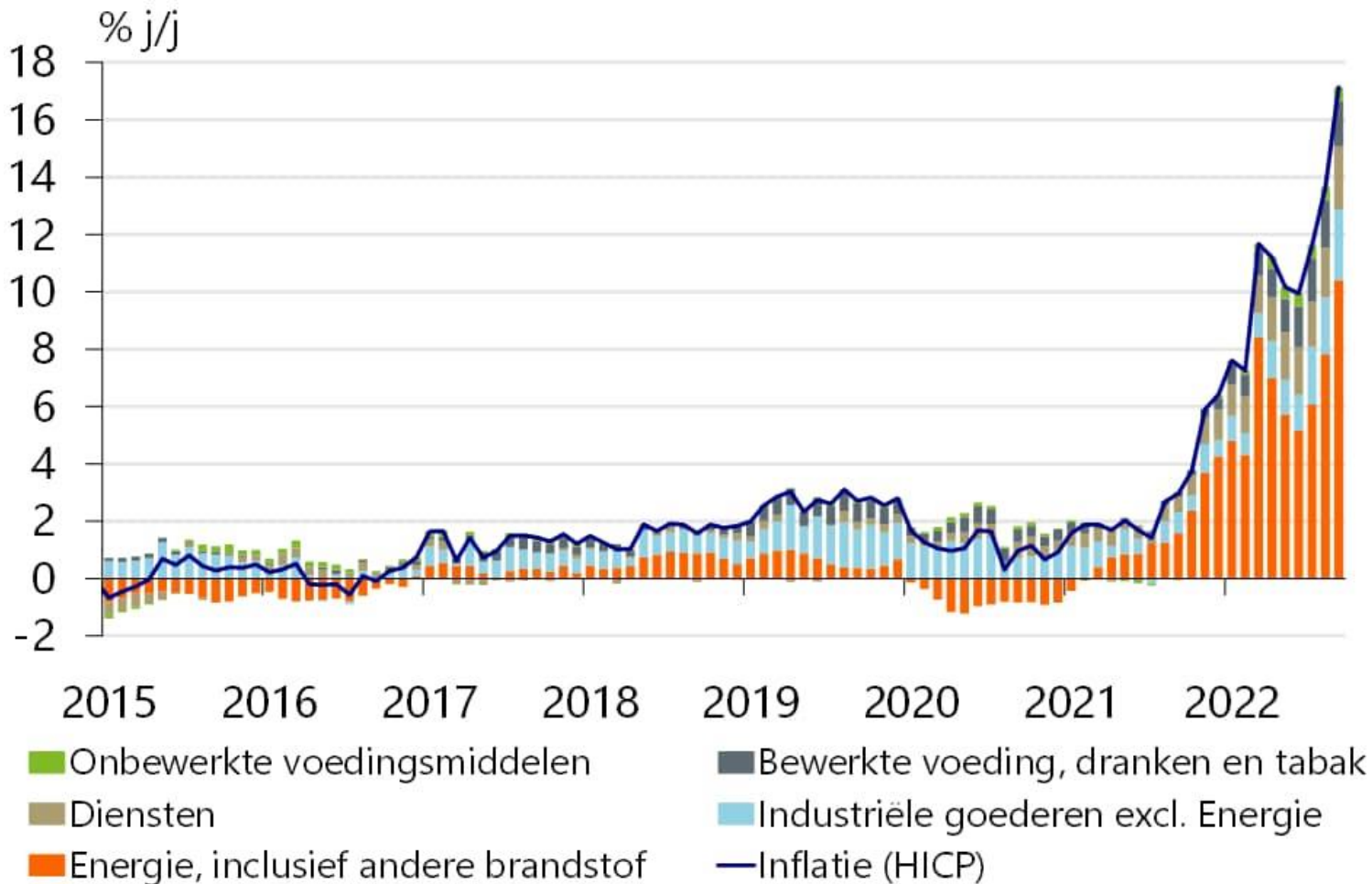
Dit zijn aanbodschokken

Het kan jaren duren voordat de aanbodkant volledig is aangepast

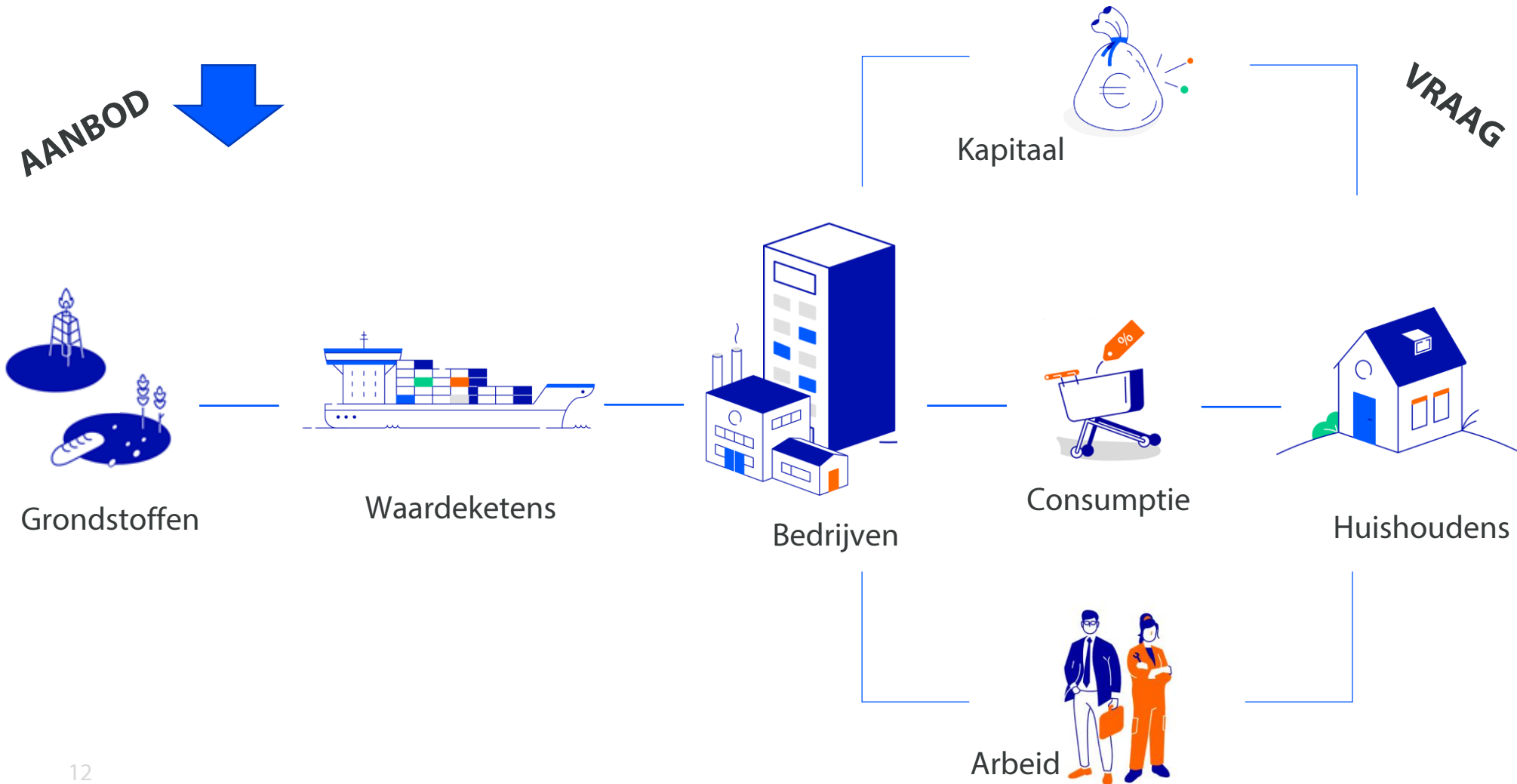
Lagere aanbod met zelfde vraag = inflatie

Tempo van prijsstijgingen kan afnemen, maar deel prijsdruk is structureel

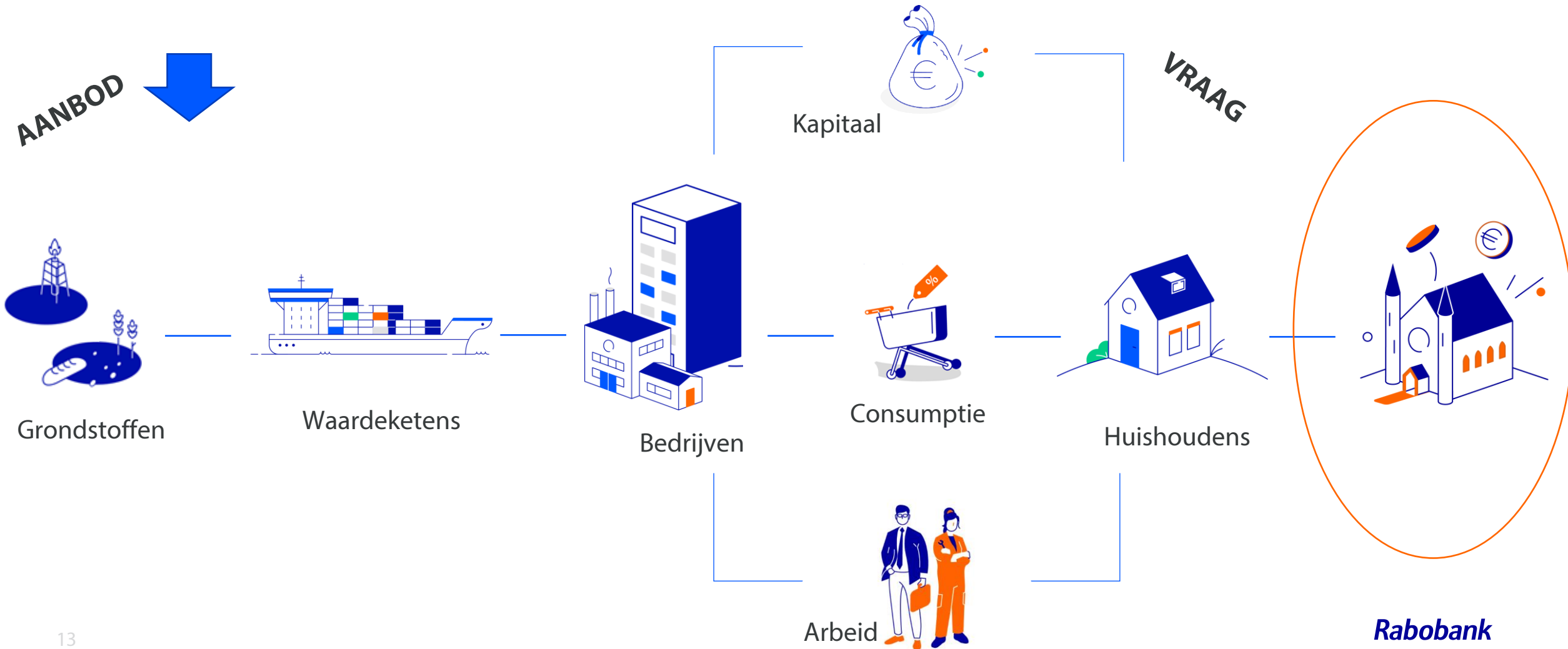
Ja, we zijn armer geworden

Macro-economisch is minder aanbod ook minder inkomen en dus minder vraag

De overheid kan vraag creëren

Dat is handig bij vraaguitval, maar zonder overcapaciteit krijg je vooral inflatie

Kabinet creëert vraag zonder aanbod

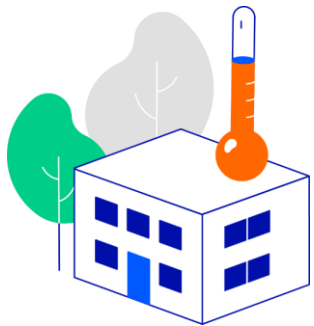
Om minima te steunen zonder hogere vraag moet de koopkracht van de rest *omlaag*

		Minima	Beneden-modaal	Modaal	Bovenmodaal
Inkomen	Minimumloon	€			
	AOW	€	€	€	€
Box 1	Arbeidskorting	€	€	€	€
	Tarief 1e schijf	€	€	€	€
Toeslagen	Huurtoeslag	€	€		
	Zorgtoeslag	€	€		
	Kindgebonden budget	€	€	€	€
	Energietoeslag lage inkomens (gemeente)	€			
	Energiebelasting -> Energie-prijsplafond!	€	€	€	€
Energie	Korting accijns benzine/diesel		€	€	€

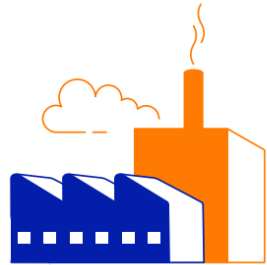
Overheidsbeleid verzacht prijsprikkels

En vertraagt mogelijk de transitie

Korte termijn

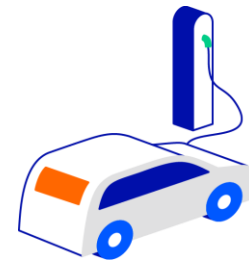
Daling in vraag is kleiner

Voldoende substituten?

Moeten industriële grootgebruikers 'uit'?

Lange termijn

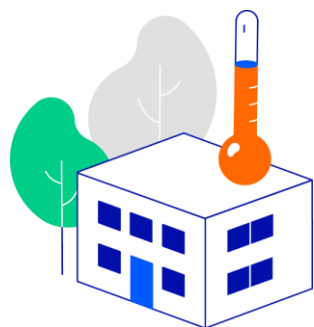
Prikkel voor investeringen door huishoudens en beschermde MKB is kleiner

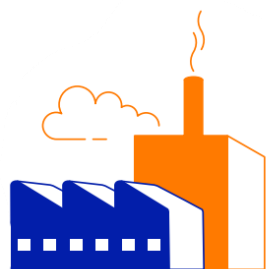
Focus steun

En geef zekerheid voor investeringen

Korte termijn

Koopkrachtbeleid
alleen voor
kwetsbaren

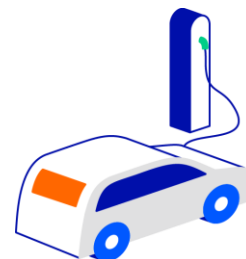

Alleen steun voor
strategische
sectoren die
passen in een
toekomst met
duur gas

Arbeid moet
van oude naar
nieuwe
economie.

Lange termijn

Met hoge energieprijzen hebben
investeringen vooral zekerheid nodig van
de overheid, en 'things getting done'

Van pound foolish naar penny foolish, please!

Geopolitiek vraagt om grote investeringen in energietransitie

- Hoge energieprijzen geven al juiste prikkel
 - Steun *kwetsbaren* gerechtvaardigd
- Bedrijfssteun?
 - Transitiegericht
 - Europees level playing field
- Energietransitie, rol overheid:
 - Geld voor vroege technologieën, infrastructuur
 - Duidelijke visie, regels, plannen
 - Getting things done: soms is penny foolish goed

Dank voor uw aandacht

Rabobank